

KLEINE ZONDAGSVERTELLINGEN.

DE BIJBEL OP DE BORST.

EENE WARE GESCHIEDENIS

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE BIJBEL OP DE BORST.

EENE WARE GESCHIEDENIS

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE BIJBEL OP DE BORST.

I.

Engeland, mijne lezers, heeft even als ons Vaderland zijne bloedige dagen en tijden gehad. De hervorming heeft ook daar veel bloeds gekost, en zoo ooit en ergens dan is in Engeland het Woord des Heeren vervuld: „Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.”

Geen bloediger jaren heeft dat rijk geteld dan die der regeering van Maria, de dochter van Hendrik VIII en Katharina van Arragon. Zij was door hare moeder, die eene Spaansche prinses was, opgevoed, en had, als het ware, metde moedermelk een gloeienden haat tegen de protestanten ingedronken. Noch de afscheuring van Rome, door haren vader bewerkt,

noch de christelijke liefde haars broeders, Eduard VI, hadden eenigen invloed kunnen hebben op haar karakter en haren aard, en toen zij in 1553 de teugels der regeering aanvaardde, deed zij dit met het vaste besluit, alle sporen van het protestantismus in hare staten uit te roeien en de roomsche kerk en hare leer in de oude glorie te doen herrijzen.

Maria voerde ook haar voornemen uit, en gedurende de zes jaren, welke zij regeerde, werden er alleen 270 protestanten verbrand. Daarom staat zij in de geschiedenis ook bekend onder den naam van de BLOEDIGE Maria.

Onder hare regeering gebeurde het volgende, dat wij aan onze lezers wenschen mede te deelen.

Op zekeren winteravond zat mevrouw Moody met hare drie kinderen rondom de tafel. Wel flikkerde het vuur lustig in den haard, maar moeder noch kinderen schenen het knetteren der vlammen te vernemen, en zaten in diep gepeins verzonken. Mevrouw Moody zat in haren voorvaderlijken zorgstoel en leunde met het voorhoofd in de vlakke hand, terwijl hare beide dochtertjes het spel der vlammen beschouwden en de knaap geen oog van dat zijner moeder gewend hield.

Charles, zoo heette het jongske, bezat een teeder gevoel. In zijne heldere blauwe oogen kon men lezen dat hij een Godvreezend kind was en dat hij hierin in menig opzicht uitmuntte boven zijne zusters. Daarom spraken de tranen zijner moeder ook meer tot hem, en terwijl de gedachten zijner zusters op andere voorwerpen gevestigd waren, was zijne lieve moeder op dit oogenblik de eenigste aan welke zijn oog hing. Hij zag hare tranen onafgewend druppelen op het boek, dat voor haar lag, en naar haar toetredende, sloeg hij beide armen om haren hals en mengde zijne tranen met de hare.

Welke was de oorzaak dat deze familie in zulk een droevigen toestand verkeerde? Ik zal het u zeggen.

Drie dagen geleden waren er midden in den nacht eene menigte soldaten gekomen, die het huis van Charles' vader omsingeld en alle toegangen bezet hadden. Zij eischten in naam der koningin Maria de uitlevering van den heer Moody. Ziende dat alle tegenstand vruchteloos was, had Charles' vader van de zijnen een teeder afscheid genomen en zich aan den officier der wacht overgegeven, die hem naar Southwark geleidde, waar het gerechtshof der roomsche

geestelijken zitting hield. Dien zelfden nacht nog door zijne beulen verhoord, werd hij aangeklaagd een protestant — een ketter — te zijn, die eenen Bijbel in huis had en daaruit met de zijnen las. Daar de heer Moody niet loochenen konde en ook geenszins ontkennen wilde dat hij een tegenstander was van de dwalingen der roomsche kerk; dat hij een hooger eerbied had voor zijnen Bijbel dan voor het mis- en gebedenboek der priesters en dat hij geene beelden vereeren noch aanbidden, maar alleen den Heere Jezus Christus van ganscher harte dienen en in Hem alleen gelooven wilde, — riep de aanklager dezer geestelijke rechtbank dezelfde woorden uit, die de Heere Jezus uit den mond des hoogepriesters Cajaphas vernam: „Wat hebben wij nog getuigen van noode? Hij is des doods schuldig.” Zijne beulen waren nochtans inschikkelijk en gaven hem eenige dagen uitstel, gedurende welken tijd hij in den kerker van Lambeth zoude opgesloten worden, om na te denken of hij zijne kettersche en protestantsche gevoelens verzaken, in den schoot der alleen zaligmakende kerk terugkeeren en den paus van Rome voor zijn wettig opperhoofd erkennen wilde. Zoo niet, dan zou hij

aan een paal geketend en levend verbrand worden.

Deze uitspraak was ter oore gekomen van mevrouw Moody en hare kinderen, en had in het anders zoo gelukkige en vreedzame huisgezin eene groote droefheid en ontroering te weeg gebracht. Gedurende eenige minuten bleef Charles sprakeloos. Hij kon geene woorden vinden om zijne moeder te troosten. Eindelijk brak hij het stilzwijgen af en zijne moeder in de rood beschreide oogen aanziende, zeide hij:

„Lieve moeder, kan er niets gedaan worden om vader te redden.”

„Niets, niets, mijn kind!” antwoordde mevrouw Moody. „Wij moeten onze en zijne zaak in de handen des Heeren overgeven. Hij zal uitkomst weten. Hij heeft ons in Zijn woord toegeroepen, dat dengenen die God lief hebben, alle dingen medewerken ten goede.”

Mevrouw Moody sprak deze woorden langzaam uit, telkens afbrekende, alsof zij tusschen elk woord een gebed tot God wilde opzenden, om van Hem kracht des geloofs af te smeeken.

„Wat zeide mijn vader ook weder, toen hij van ons afscheid nam? Kunt gij mij die woorden niet nog eens herhalen, moeder?”

„Uw vader zeide: Hoop op den Heer! Ik ben gerust en gelukkig. Ik stel mijn leven in Zijne handen. Christus zal mij niet begeven, maar ook in mijne gevangenis bij mij zijn. Zelfs al voeren mij mijne vijanden ter strafplaats, naar de brandpaal, ook daar zal de Heer mij niet verlaten.”

„Zeide vader niets anders, lieve moeder?”

Mevrouw Moody dacht eenige oogenblikken na en antwoordde:

„O ja, hij voegde er bij, dat het hem zoo zeer smartte den Heere Jezus niet beter gediend en niet vroeger gekend te hebben.”

„En wat zeide vader nog meer, lieve moeder? Had vader niet eenige begeerte?”

„Ja wel, lieve Charles. Zijne grootste begeerte was, dat wij in een ander land mochten zijn, waar wij ongestoord en in vrede den God onzes heils konden dienen, want hij vreesde dat wij eerlang een dergelijk lot zouden ondergaan als het zijne.”

„Maar verlangde vader niet iets voor zich zelven?”

„Ook dit nog, mijn kind. Hij verlangde er zeer naar een Nieuw Testament in zijne gevangenis te bezitten. Gods woord zou hem troost geven in zijne eenzaamheid.”

„O, lieve moeder, dan moet vader zulk een boek hebben. Wij moeten er hem een verschaffen.”

„Dat is onmogelijk Charles, onmogelijk.”

Charles zweeg, liet den hals zijner moeder los, kuste hare vochtige wangen en bleef een geruimen tijd in diep nadenken verzonken.

II.

Heerlijk scheen de maan in den kouden winternacht. Hare stralen verspreidden een zilveren glans op de bevrozen wateren in den omtrek, en wanneer men de natuur gade sloeg, zoude men meenen, dat niets hare rust kon verstoren en dat zij eenen adem des vredes over de velden heen woei. Dit was echter op verre na het geval niet. Er heerschte geen vrede; mocht ook de natuur zwijgen, daar binnen in het hart der menschen woelde de onrust en gloeide eene hel van tweedracht, haat en vervolging.

Het was tien uren. Plotseling vernam men het geluid of liever het doffe gebrom eener torenklok, die de priesters van Lambeth tot het avondgebed verzamelde. De uilen, welke in de nabijheid des torens

verscholen zaten, ontvloden met een doordringend geschreeuw deze plaats. Binnen in het gebouw van Lambeth en wel aan den voet eener zuil stond een oud man. Hij was alleen, en de lantaarn, welke op den grond stond, vormde allerlei spookachtige gedaanten rondsomme. De oude man had twaalf malen het zware touw nederwaarts getrokken en rustte een weinig uit, terwijl hij achter zijne ooren de grijze haren wegstreek, die de tochtwind gedurig voor zijne oogen joeg. Daar knarste de buitendeur op hare hengsels. De oude man sidderde, want alles was hier zoo onheilspellend, dat de minste beweging hem schrik inblies. De deur ging zachtkens open en het bleeke gelaat van Charles werd zichtbaar. De oude man smoorde den kreet der verwondering, welke op zijne lippen lag en liet het touw aan zijne handen ontglippen, dat zich heen en weder kronkelde, alsof het eene slang ware.

„Simon,” zeide de knaap, „goede Simon, kent gij mij nog?”

„Ja,” antwoordde Simon, „ik ken u nog wel, gij zijt Charles Moody, dien ik zoo dikwijls in den tuin rondgedragen heb. Mogen God en al de heiligen u behoeden.”

„O Simon,” zeide de knaap, „als de Heer mij zegent en mijne zonden vergeeft, heb ik de hulp der heiligen niet noodig. Ik kan het wel buiten hen af.”

„Stil, stil, Charles! Ik weet niet of wij wel alleen zijn,” fluisterde de oude Simon.

„Ik ben niet bevreesd, Simon,” zeide de knaap. „Men kan mij niets doen zonder den wille Gods. Maar gij waart altijd zoo goed voor mij. Toen gij nog in dienst waart bij mijnen vader, beweest gij mij altijd zoo vele vriendelijkheid. O Simon, wat waren dat heerlijke, gelukkige dagen, niet waar, toen onze lieve koning Eduard VI nog regeerde. En thans?”

„Stil, stil, Charles,” zeide de oude. „Houd u stil — om uwe moeder, want”

„Ik herhaal het u, Simon,” viel de knaap hem in de rede, „dat ik volstrekt niet bevreesd ben. Mijne lieve moeder is even als wij in des Heeren hand. Maar bij het herdenken aan vroegere gelukkiger dagen, Simon, kom ik thans en verzoek van u eene liefdedienst.”

De oude Simon beefde alsof de wind hem de koorts op het lichaam geworpen had. De arme man bevroedde wel wat Charles van hem verlangde.

„Wat meent ge . . . Charles,” stotterde Simon.

„Ik kan niets doen; , wat vermag een arme klokkeluiders?“ En zijne lippen dicht bij de ooren van den knaap brengende, fluisterde hij; „Men kan ons hier zien — en hooren. Zelfs die zuilen hebben ooren. Denk daaraan. Het minste woord, dat ik tot u spreek ten uwen voordeele, is een hout voor mijnen brandstapel.“

De knaap echter nam deze woorden niet aan. Hij stelde den ouden Simon gerust en zeide:

„Vrees niet voor degenen die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen; maar vrees dien, die nadat hij gedood heeft, ook macht heeft in de helle te werpen. Simon, ik bid u, laat mij mijnen vader zien. Ik beloof u, dat ik geen woord zal spreken. Ik wil hem slechts iets geven. Niemand ziet ons, Simon. De priesters zijn in hun avondgebed. Alleen God ziet ons.“

„Ik ik“ stamelde de oude, „ik zou u in den kerker geleiden met een“

„Met een Nieuw Testament, Simon,“ zeide Charles. „Hier is het!“

Dit zeggende, haalde hij van onder zijnen mantel een stevig ingebonden kwarto Bijbelboek te voorschijn. Men kon zien dat het veel gebruikt was.

„Simon,” zeide Charles, terwijl hij den ouden man aan den arm vatte, „Simon, gij weet het, vader is ter dood veroordeeld. Hij heeft een vurig verlangen Gods Woord te lezen; dat kan hem in de ure der benauwdheid vertroosten. O laat mij het hem geven!”

De knaap sprak zoo dringend dat het den ouden dienstknecht wee om het hart werd en de tranen in zijne oogen zichtbaar werden.

„O Simon,” vervolgde het jongske, „gij houdt altijd zoo veel van ons. Vader was steeds zoo goed voor u. Toen gij geen brood hadt, deelde hij het zijne met u.”

„Arme jongen,” zeide Simon, „gij weet niet wat gij van mij begeert. Indien ik naar uwen wensch deed, al konde ik het ook, men zou mij met uwen vader verbr.”

De oude man waagde het niet dit pijnlijke woord uit te spreken.

„Geen nood, Simon, geen nood. Ik behoef slechts ééne minuut. Ik wil mijnen lieven vader niet eens een kus op zijne lippen drukken, ik wil geen woord tot hem zeggen. Laat mij slechts mijne hand door

de reet zijner deur steken, opdat ik hem Gods Woord toereike. O Simon, laat mij hem dezen Bijbel geven!"

Terwijl de knaap deze woorden sprak, verscheen te midden der duistere schaduwen van de zuilen de lange gestalte van eenen man in priestergewaad gehuld. De oogen van dien man schoten vlammen. Charles had zijnen tred niet gehoord, maar de blik dier oogen had hem schrik aangejaagd. Eer de knaap het verhoeden kon, was de priester in zijne nabijheid gekomen en had hem den Bijbel ontrukkt.

„Gij zijt de zoon van den ketter, die eerlang verbrand zal worden. Gij zijt de jonge Moody?"

„Ja," zeide de knaap en dit ja weergalmde door den gang.

„Zoo," grijnsde Bonner, want deze was het; Bonner, de gevreesde en wreede vervolger der protestanten, het werktuig des bloeds der bloedige Maria. „Zoo, ja ik ken u wel; ik weet ook wat gij doen wilt. Gij verlangt in den kerker te komen bij uwen vader, om hem dat boek te geven. Welnu — gij zult uwen wensch verkrijgen."

De knaap zag even op, maar in zijnen blik lag eene twijfeling verscholen.

„Gij behoeft niet te twifelen, knaap,” zeide Bonner. „Gij zult uwen vader dit boek brengen.”

Simon begreep terftond de bedoeling van den moordenaar en zijne handen vouwende, smeekte hij :

„Spaar — spaar dit kind!”

„Geef gij slechts acht op u zelve,” zeide Bonner. „Dit kind zal bij zijnen vader komen en het boek ook.”

Eene sterke hand greep den armen Charles bij den arm. De ijzeren hand van Bonner leidde hem door eene zijdeur, en nog in dienzelfden nacht vernam men in de nabijheid van Lambeths toren de kreten van eenen knaap, die zich in doodsnoed bevond.

III.

Moody, de veroordeelde, zat alleen in zijnen kerker. Hij hield het hoofd voorover gebogen en dacht na hoe voor vele jaren in deze zelfde gevangenis anderen gezocht hadden, die om des Evangelies wille vervolgd, onthoofd of opgehangen waren. Het was nacht. Alles was stil — stil als in het graf. Daar straks had hij wel akelige toonen vernomen, als of men iemand ter dood martelde, — maar nu was het

weder stil. De cel, waarin hij zich bevond, was duister, behalve in gindschen hoek, waar door een klein venster de maan hare heldere stralen wierp.

Wederom verzonk hij in een diep nadenken. Hij dacht aan zijne vrouw, aan zijne beide dochttertjes, die hij zoo lief had als den appel zijns oogts, aan zijnen eenigen zoon, het kind der gebeden. O, mocht hij hen nog eenmaal aan zijn hart drukken. Mocht hij zijn lieven Charles nog eens zien, hem omhelzen Daar hoort hij voetstappen. Duidelijk vernoot hij dat men zijne cel nadert en dat men een zwaren last draagt, dien de aankomenden voor den kerker nederzetten. Zal men komen om hem naar de strafplaats te geleiden?

De ijzeren deur des kerkers wordt geopend en dezelfde man met zijne vlamme oogen, die Charles en Simon verrast had, trad binnen.

„Gevangene,” zeide Bonner, „uw zoon is hier gekomen, om u iets te brengen. Ik hoorde het kind en vernam zijn verzoek, en hoewel het tegen onze wetten en regels strijdt, heb ik hem nochtans toegelaten om hem beloofd dat ik het zoude veroorloven — en ik heb het gedaan.”

„De Heere vergelde uwe edelmoedigheid!” zeide Moody, terwijl een hopende lach op zijne bleeke wangen zweefde. „Ik ben er u veel dank voor verschuldigd. O, ik kan u niet zeggen hoezeer ik er naar verlangd heb mijnen zoon eens te zien.”

„Welnu,” zeide de priester, „dan zal ik uw verlangen bevredigen,” en zijne vurige oogen naar de deur wendende, die gedurende dezen tijd half open had gestaan, riep hij met eene luide stem:

„Breng den knaap binnen!”

Het bevel werd onmiddellijk opgevolgd. Twee mannen traden de cel binnen. Zij droegen iets zwaars op eene baar, waarover een zwart laken geslagen was. Zij zetteden de baar voor de voeten van den gevangene en trokken toen het laken weg. Daar lag de kleine Charles — dood — zijn naakt lichaam misvormd en bloedend — zijne oogen puilden uit hunne kassen en op zijne borst was met een lederen riem het Nieuwe Testament gebonden, — hetzelfde boek dat de teederminnende en godvreezende knaap zijnen vader had willen brengen.

„Zie,” zeide de priester, de lamp opheffende, die hij in de hand hield, zoodat het volle licht dit akelig

tooneel bescheen, „zie, ik heb mijne belofte gehouden. De zoon heeft zijnen vader bezocht en hem het Nieuwe Testament gebracht.”

Moody gaf een kreet van ontzetting en viel buiten kennis naast het lijk van zijnen lieven zoon.

De arme Charles was gewurgd. Hij was de eerste knaap niet, die als een prooi van Bonner's bloeddorst viel. De tijden der vervolging om des geloofs wille hebben meermalen zulke voorbeelden geleverd. Doch gelukkig was de arme Charles het laatste offer. Moody werd niet verbrand. Koningin Maria stierf kort daarop (1558), gehaat door hare onderdanen en onbemind zelfs bij haren gemaal, Filips van Spanje, dezelfde Filips die ook in Holland zoo vele moordschavotten en brandstapels oprichtte. Een gelukkiger tijd brak voor Engeland aan, toen de protestantsche koningin Elisabeth, eene zuster van Maria, de kroon aanvaardde. Hare eerste zorg was de hervorming te beschermen, terwijl zij tevens de roomsche geestelijkheid met mildheid bejegende. Maar nog jaren daarna hoorde men uit den mond van velen de treurige geschiedenis van den kleinen Charles Moody.

